

Oboji svijet tolerancijom

Prijedlog nastavnih jedinica povodom
Međunarodnog dana tolerancije

FORUM
ZA
SLOBODU
ODGOJA

Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2013. | Suradnice: Jelena Perak, Vanja Kožić, Višnja Pavlović | www.fso.hr | Napomena: Prijedlozi nastavnih jedinica sadržani u ovoj publikaciji napravljeni su u dobroj namjeri i ponuđeni nastavnicima i nastavnicama. Forum za slobodu odgoja nije odgovoran za moguće posljedice nastale provođenjem ovih nastavnih jedinica. | Materijali korišteni u ovoj publikaciji su za napravljene za neprofitnu i obrazovnu svrhu. Logotipi, vizuali i slike su vlasništvo njihovih autora i tvrtki. Forum za slobodu odgoja ne polaže nikako vlasništvo na logotipe, vizuale i slike korištene u ovoj publikaciji. | Dio nastavnih priprema (r.b. 1, 2,3 i 4) preveden je iz publikacije: „Teaching respect for all“ Teaching/learning support materials, Developed by UNESCO and by the Reading and Writing for Critical Thinking International Consortium, September 2012. | Pripremljeno uz potporu Grada Zagreba, Ureda gradonačelnika. Stavovi nužno ne predstavljaju službeno mišljenje Grada Zagreba,

SADRŽAJ

1. ŠTO ZNAMO O BLAGDANIMA	(3)
2. IGRAJ SE SA MNOM	(6)
3. ONA ŽELI IGRATI NOGOMET	(9)
4. KOJIM JEZIKOM ONI GOVORE?	(12)
5. ZBOGOM, NASILJE! DOBRO NAM DOŠLA, TOLERANCIJO!.....	(15)
6. JA U OGLEDALU	(17)
7. NJEGUJ CVIJET - MIJENJAJ SVIJET	(19)
8. POSTANI SUPER-JUNAK svojeg razreda, škole, kvarta	(20)

Što znamo o blagdanima?

KLJUČNE RIJEČI: bogatstvo različitosti, tolerancija, prihvatanje različitosti

UČENICI ĆE MOĆI:

- Vrijednovati bogatstvo različitosti u religijama
- Znati koje religije slave koje blagdane
- Prepoznati različita dječja prava

OPIS AKTIVNOSTI:

Podijelite učenicima *tablicu br. 1*, te ih uputite u zadatak - zamisli najbolje blagdane koje si ikada imao/la. Ispuni tablicu sa riječima koje opisuju tvoje najbolje blagdane što detaljnije možeš. Nakon što si popunio/la, podijeli sa grupom.

Podijelite učenike u grupe od 3 ili 4 sudionika. Uputite ih da napravite popis svih praznika ili blagdana kojih se mogu sjetiti. Neka zapišu slijedeće informacije za svaki kojeg se sjetite:

- Što se slavi, koji je razlog slavlju?
- Kada se slavi, koje doba godine, koje godišnje doba?
- Kako se slavi, na koje sve načine ljudi obilježavaju taj dan?

Nakon 15 minuta, pitajte učenike kojih su se sve blagdana/praznika sjetili. Koji su blagdani kojima se najviše vesele? Zašto? Koji su najviše puta spomenuti blagdani?

Objasnite učenicima kako ne slave svi ljudi iste blagdane. Koje blagdane će koja osoba slaviti, ovisi o tome kojoj religiji pripada. Na svijetu postoji mnogo religija. Neki ljudi pripadaju određenim religijskim grupama. Neki ljudi ne spadaju u ni jednu religijsku grupu.

U *tablici br. 2* nalaze se opisi nekih važnih religijskih blagdana. Podijelite učenike u grupe od 3 do 4 sudionika, te svakoj grupi podijelite *tablicu br. 2* s uputama.

Koja religijska grupa slavi koji blagdan? Ponudite im religije: budizam, kršćanstvo, hinduizam, islam, židovstvo, te im objasnite da pored svakog opisa blagdana upišu pripadajuću religiju (po njihovom mišljenju).

Konvencija o pravima djeteta navodi da sva djeca imaju pravo na slobodu mišljenja, svijesti i vjeroispovjesti. To znači da svako dijete ima pravo misliti i vjerovati u što želi. Različita djeca mogu vjerovati u različite stvari. U različito doba života, ljudi mogu vjerovati u drugačije stvari.

Porazgovarajte sa učenicima o njihovom razumijevanju dječjih prava. Podijelite učenike u male grupe (od 4-5 učenika). Neka svaka grupa napravi plakat o dječjim pravima za ostale učenike škole i odrasle.

Tablica 1.

Zvukovi	Običaji	Mirisi	Osjećaji	Okusi

Tablica 2.

Divali, festival svjetla, slavi se od sredine listopada do sredine studenog. Tijekom blagdana pale se lampe koje simboliziraju pobjedu dobroga nad zlim. Slavi se unutar obitelji, te svi članovi sudjeluju u tradicijskim aktivnostima.	
Hanuka predstavlja pobjedu religijske slobode. To je Festival svjetla. Tijekom tjedna Hanuke, koja se slavi sredinom prosinca, pale se posebni osmerokraki svijećnjaci „hanukije“. Svake večeri se zapali jedna svjetiljka svijećnjaka. Tradicionalne poslastice su palačinke od krumpira i krafne.	
Ramazanski bajram (arap. Eid-ul-Firt) je prvi dan nakon Ramazana. Traje tri dana i u to vrijeme se okuplja obitelj i prijatelji, razmjenjuju se pokloni, obilno se objeđuje te se daje u dobrotvorne svrhe.	
Božić se slavi od 25. prosinca do 07. siječnja kada obilježavamo rođenje Isusa Krista. Ljudi za Božić kite božićna drvca, poklanjaju se pokloni i pjevaju se tradicionalne božićne pjesme.	
Vesak je blagdan kojim se slavi rođenje, prosvjetljenje i smrt Buddhe. Datum Veska je na prvi puni mjesec, prvog dana mjeseca svibnja. No, u prijestupnoj godini, blagdan se slavi u lipnju.	

Napomena – više o navedenim blagdanima možete samo pronaći, te učenicima nadopuniti postojeće tekstove sa više detalja ili napraviti novu aktivnost s njima da sami istraže pojedine blagdane, te da predstave svojim kolegama što su još naučili/pronašli.

Igraj se sa mnom!

KLJUČNE RIJEČI: osobe s invaliditetom, diskriminacija, inkluzija

UČENICI ĆE MOĆI:

- Prepoznati izazove s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom
- Utvrditi da su sva djeca jednako vrijedna
- Prepoznati diskriminaciju osoba s invaliditetom
- Znati uključiti vršnjake s posebnim potrebama na sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima

OPIS AKTIVNOSTI:

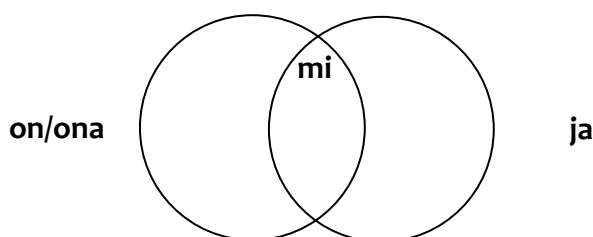
Podjelite učenike u grupe od po 4 učenika. Svakoj grupi podijelite kartice na kojima su pojmovi *igrati se loptom, plesati, pjevati, čitati knjigu, smijati se, biti dobar prijatelj, slušati, trčati, planinariti, plivati, voziti bicikl, svirati instrument, crtati, igrati se sa psom* (sami možete dodati još pojmova). Karticama bi učenici trebali moći odgovarati na rečenice u nastavku:

- Slijepo dijete može....
- Slijepo dijete ne može...
- Gluho dijete može....
- Gluho dijete ne može...
- Dijete koje je u invalidskim kolica može...
- Dijete koje je u invalidskim kolica ne može...
- Dijete koje priča sa poteškoćama može...
- Dijete koje priča s poteškoćama ne može...

Svaka grupa neka napiše na papir što sve gore navedena djeca mogu/ne mogu raditi. Nakon 10 minuta, svaku grupu upitajte koji su im odgovori. Popričajte sa učenicima o njihovim zaključcima/odgovorima.

Ponovno ih podijelite u grupe od po 4 učenika. Svaka grupa neka nacrtat plakati koji će predstavljati što svako dijete (slijepo dijete, gluho dijete, dijete u invalidskim kolicima, dijete s poteškoćama u govoru) može raditi/napraviti.

Na ploču nacrtajte dva kruga koja se međusobno preklapaju. Recite učenicima neka zamisle dijete koje su nacrtali u prethodnoj vježbi. U krug sa lijeve strane, zapišite odgovore učenika, što oni ne mogu raditi/napraviti, a dijete koje su zamislili može. U krug sa desne strane zapišite njihova razmišljanja o tome što oni mogu napraviti/raditi, dok dijete koje su zamislili ne može. U krugove koje se preklapaju, zapišite njihove odgovore na vaše pitanje – što je to što i vi i dijete koje ste zamislili možete raditi/napraviti?

Postavite im slijedeća pitanja - znate li ili ste vi, dijete koje:

- Ima poteškoća s vidom
- Ima poteškoća sa sluhom
- Ima poteškoća u kretanju
- Ima poteškoća u govoru
- Ima poteškoća u pisanju domaćih zadaća ili praćenja nastave

Objasnite učenicima da djeca koja imaju problema s vidom, govorom, sluhom, kretanjem, poteškoća u pisanju zadaće i praćenja nastave su djeca s posebnim potrebama. Djeca s posebnim potrebama se suočavaju sa izazovima, jer nemaju iste mogućnosti kao ostala djeca. No djeca s posebnim potrebama imaju sposobnosti, talente i interese. I ona se ponekad osjećaju usamljeno, drugačije i ne mogu se zabavljati i igrati kao ostala djeca. Neka djeca se mogu ponašati prema djeci s posebnim potrebama drugačije – mogu ih izbjegavati i ne uključivati u igru. Ponekad se neka djeca izostavljaju iz igre, jer druga djeca ne znaju kako da ih uključe u svoje igre i druženja. No, sva djeca mogu naučiti kako komunicirati i kako se igrati sa svom ostalom djecom. Igre, mjesta i aktivnosti – sve se može prilagoditi kako bi i djeca s posebnim potrebama mogla biti uključena.

Postavite im slijedeća pitanja, te potom porazgovarajte s njima o njihovim odgovorima:

- Poznajete li dijete s posebnim potrebama?
- Je li vam možda sestra ili brat dijete s posebnim potrebama?
- Jeste li se ikada igrali sa djetetom s posebnim potrebama?
- Jeste li vidjeli grupu djece koja je uključila dijete s posebnim potrebama u igru?
- Kako biste se vi ponašali da u vašu grupu dođe dijete s posebnim potrebama?
- Kako biste ga/ju uključili u igru/aktivnosti?

Istina ili laž. Podijelite učenike u parove. Svakom paru podijelite *radni list 1*, te im objasnite zadatak. Svaku situaciju trebaju pročitati, prokomentirati sa partnerom te staviti kvačicu pod onu izjavu za koju misle da je točna.

Kada završe sa zadatkom, prokomentirajte s njima njihove odgovore i razloge zašto su baš tako označili određenu izjavu.

Radni listić

Situacija	Istina	laž	Ne znam
Ivan se koristi invalidskim kolicima. Ne može se igrati samnom, jer se ne može kretati po sobi.			
Marija je slijepa. Ne može trčati i ne može igrati odbojku samnom.			
Ne postoje igre koje bi skupa mogla igrati djeca s posebnim potrebama i bez posebnih potreba.			
Djeca s posebnim potrebama se ne zabavljaju igrajući se s djecom bez posebnih potreba.			
Leo je gluh. On se može igrati samo samnom ako gledam u njega kada pričamo.			
Bojim se igrati sa djecom s posebnim potrebama. Mogu se lako povrijediti.			

Ona želi igrati nogomet!

KLJUČNE RIJEČI: rodni stereotipi i predrasude, ravnopravnost spolova

UČENICI ĆE MOĆI:

- prepoznati i navesti rodne stereotipe
- poticati i prepoznavati ravnopravnost među spolovima

OPIS AKTIVNOSTI:

Podijelite svakom učeniku *radni listić 1*. Objasnite im zadatak - spoji linijom svaku igračku na slici sa lijeve strane sa djevojčicom ili dječakom na desnoj strani. Odluči koji je najbolji par slika s obzirom na to kolika je vjerojatnost da će se djevojčica ili dječak igrati s tom igračkom. *Radni listić 1 (u prilogu)*

Pokaži svome/svojoj partneru/ici kako si upario/la slike i objasni mu/joj zašto si baš tako odlučio/la. Za koje igračke ti je bilo teško odlučiti je bi se s njom igrao dječak ili djevojčica? Zašto?

Pročitajte učenicima pitanja te ih potaknite na njihova razmišljanja zašto su određene stvari/igre/poslovi/sportovi samo za djevojčice, ili samo za dječake.

- Ima li boja koje su samo za djevojčice i samo za dječake?
- Ima li igra koje su samo za djevojčice i samo za dječake?
- Ima li knjiga koje su samo za djevojčice i samo za dječake?
- Ima li crtića ili filmova koji su samo za djevojčice i samo za dječake?
- Ima li hobija koji su samo za djevojčice i samo za dječake?
- Ima li stvari koje samo djevojčice ili samo dječaci skupljaju?
- Ima li kućanskih poslova koje obavljaju samo djevojčice ili samo dječaci?
- Ima li sportova koji su samo za djevojčice i samo za dječake?

Učenicima pročitajte slijedeći tekst:

Zovem se Ana i uskoro ću navršiti 10 godina. Najviše od svega bih voljela igrati nogomet. Rekla sam svojoj obitelji kako se želim upisati u nogometni klub. Majka mi je rekla da ne razumije zašto želim igrati nogomet. Baka mi je rekla da je čudno vijdeti djevojčice da igraju nogomet, ali zašto ne probati? Tata i brat su mi se smijali i mislili su da se šalim. Teško je biti djevojčica!

Nakon što pročitate tekst, postavite učenicima slijedeća pitanja i porazgovarajte s njima o njihovim odgovorima.

- Zašto mislite da Anina majka ne razumije Aninu želju da se upiše u nogometni klub? Što biste vi odgovorili djevojčici koja bi htjela igrati nogomet?
- Jete li se vi ikada našli u sličnoj situaciji? Kako ste se osjećali?
- Je li teško biti djevojčica? Zašto?
- Je li teško biti dječak? Zašto?
- Koji sport biste vi odabrali? Zašto?

Objasnite djeci pojam stereotipa

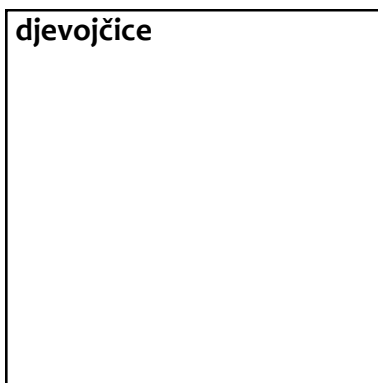
Stereotipi su neopravdana vjerovanja o karakteristikama ljudi koji pripadaju određenoj skupini, a koja se primjenjuju na sve članove unutar skupine. Na primjer – nogomet mogu igrati samo dječaci jer su brži od djevojčica. No, u nogometu, kao i u mnogim drugim sportovima, nije bitno samo koliko netko može brzo trčati. Mnoge djevojčice mogu trčati brže od dječaka. I djevojčice i dječaci mogu biti jako dobri u bilo kojem sportu ako dovoljno treniraju.

Potaknite učenike na razgovor o stereotipima, te koji bi stereotipi bili za djevojčice i dječake. Možete im pomoći sa slijedećim pitanjima:

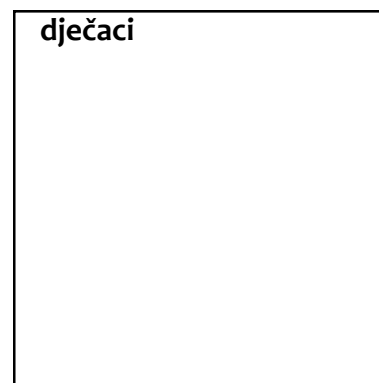
- Kako bi se djevojčice i dječaci trebali ponašati?
- Kako bi trebali izgledati?
- Kako bi trebali razmišljati?
- Kako bi se trebali osjećati?

Porazgovarajte s djecom o njihovim odgovorima, te njihove odgovore upišite u okvire koje ste nacrtali na ploči.

djevojčice

dječaci

Potaknite djecu da zamijene uloge – dječaci da se ponašaju kao djevojčice, a djevojčice kao dječaci. Nakon igre poazgovarati s njima kako su se osjećali u zamijenjenim ulogama.

Radni listić

Kojim jezikom oni govore?

KLJUČNI POJMOVI: poštivanje različitosti, upoznavanje novih kultura, diskriminacija

UČENICI ĆE MOĆI:

- Razviti toleranciju prema drugom i različitom
- Prepoznati diskriminirajuće ponašanje

OPIS AKTIVNOSTI:

Otvorite radionicu postavljajući učenicima slijedeća pitanja:

- Jeste li ikada susreli/upoznali neku osobu koja govori neki strani jezik?
- Jeste li ju razumjeli?
- Kako vam je bilo razgovarati s njom?
- Kako ste se osjećali?
- Jeste li bili u nekoj stranoj zemlji čiji jezik niste razumjeli?
- Kako ste se osjećali?

Pročitajte im priču o djevojčici čija se obitelj često selila. Zbog toga je često mijenjala škole.

Kada sam bila mala, moja obitelj se preselila u drugi grad. Moji baka i djed nisu išli s nama i zbog toga sam bila jako tužna. Prvog dana u novoj školi bila sam izgubljena. Nisam razumijela ni jednu riječ što su ostala djeca u školi govorila. Cijelo vrijeme su me gledala i nešto međusobno šaputala, pokazivali su prstom u mene i smijali se. Otišla sam učiteljici kako bih joj rekla da ne razumjem što drugi govore, no tada sam shvatila da ne razumijem ni što učiteljica govori! Ostala djeca su me gledala kao da sam došla s druge planete. Kada su čuli moje ime, „umrli“ su od smijeha. Osjećala sam kako mi lice postaje sve crvenije koliko mi je bilo neugodno i koliko nisam znala kako reagirati. Učiteljica je bila dobra prema meni, ali joj nisam mogla reći kako se osjećam. No, nakon par dana sam naučila kako reći „dobro jutro“ i „dobar dan“.

Ne sjećam se kako i kada sam naučila ostale riječi. No, nije puno prošlo vremena od kad sam mogla pričati kao i ostali. Uskoro sam se preselila u novu školu u istom gradu. Tada sam znala već jako dobro novi jezik, pa nitko nije primjetio da sam drugačija.

Sedam godina nakon, roditelji su mi rekli da se opet selimo u novi grad. Za vrijeme vožnje prema novom gradu, skupila sam hrabrosti i pitala roditelje: „kojim jezikom govore tamo?“

Učenicima postavite slijedeća pitanja:

- Kako se djevojka osjećala u grupi djece čiji jezik nije razumjela?
- Što mislite zašto su se djeca počela smijati kada je rekla kako se zove?
- Što mislite kako se djevojka osjećala na putu prema novom gradu?
- Zamislite da od sutra morate pričati novi jezik. Kako bi vam se život promijenio? Što sve ne biste mogli raditi?
- Kako biste primili djevojku iz priče kada bi došla u vašu školu? Što biste ju pitali? Kako bi se ona osjećala u vašoj grupi? Što biste napravili da upamtite njeno ime ispravno?

Završite priču – što mislite kako se djevojka snašla u novom gradu? Kakva su joj iskustva?

Pojam diskriminacije

Druga djeca su se prema djevojčici iz priče ponašala nepravedno – smijali su joj se zbog imena, pokazivala prstom u nju i šaputala. Ponekad se prema ljudima koji su drugačiji od nas ponašamo nepravedno. Ponekad ne dopuštamo ljudima koji su različiti od nas da rade određene stvari. Ponekad ne dopuštamo ljudima koji su različiti od nas da imaju određene stvari. Tada govorimo o diskriminaciji. Diskriminacija je nepravedno ili loše ponašanje prema pojedincima ili grupi ljudi zbog toga tko su. Svi ljudi bi trebali imati jednaka prava, jednake mogućnosti. Nitko ne bi smio biti diskriminiran.

Podijelite učenicima *radni listić 1.* i uputite ih u vježbu - odlučite koja od navedenih situacija je diskriminirajuća. Porazgovarajte o svojim odgovorima s ostalim učenicima u razredu.

Porazgovarajte sa učenicima o slijedećoj situaciji - zamislite da krećete u novu školu u kojoj još nemate prijatelja. Što biste voljeli da djeca u novoj školi učine kako biste se vi osjećali sigurno i prihvaćeno? Nakon što se porazgovarali sa učenicima o gore navedenoj situaciji, recite im da zamisle da su oni novi učenici u školi te da napišu pismo svome prijatelju/prijateljici o svome prvom tjednu u novoj školi.

Objasnite učenicima kako učenje novog jezika može biti jako zabavno i da što više jezika znamo, da nam je lakše sporazumijevati se sa drugim ljudima.

Podijelite učenike u grupe od 3 do 4 učenika. Svaka grupa neka odabere jedan strani jezik koji im se sviđa. Za domaću zadaću ili ukoliko učenici mogu koristiti kompjutere u školi, neka svaka grupa otkrije što više može o jeziku kojeg su odabrali (izgovor, gramatika...), te neka nauče barem 5 riječi na odabranom jeziku. Svaka grupa neka podijeli svoje znanje s ostatkom razreda i neka nauči svoje kolege nove riječi koje su naučili.

Radni listić

Situacija	Je li to diskriminacija?		
	Da	Ne	Možda
Djeca me čudno gledaju i smiju se mojoj odjeći. Izbjegavaju me.			
Nije nam dozvoljeno da učimo materinji jezik. Učimo drugi jezik u školi.			
Pričamo materinji jezik pod odmorom. Učiteljica nam ne dopušta da govorimo svojim jezikom.			
Želim ići u školu gdje su moji prijatelji. Moji roditelji to ne dozvoljavaju.			
Makni se! Ti nisi jedan od nas! Ovo je naše igralište! To su mi djeca rekla kada sam htio igrati košarku s njima.			

Zbogom, nasilje! Dobro nam došla, tolerancijo!

KLJUČNI POJMOVI: etiketiranje, nasilje, predrasude, cyberbullying

UČENICI ĆE MOĆI:

- ukazati na problem etiketiranja
- podržati različitost te uvidjeti sličnost među ljudima
- osmisliti vlastite prijedloge za podizanje svijesti o raznim oblicima nasilja među učenicima

OPIS AKTIVNOSTI:

Pripremite post it papiriće u 5 različitih boja tako da broj papirića bude jednak broju učenika u razredu. Na papiriće prethodno napišite nazive nekih od najčešće etiketiranih skupina u školama (npr. šminkeri, štreberi, punkeri, emo djeca, sportaši, učenici s poremećajem u prehrani, učenici boljeg imovinskog stanja i sl.) te neka svaka skupina bude druge boje. Neka svaki učenik izvuče papirić (ali neka još ne pročita sadržaj papirića), a zatim će učenici formirati grupe na temelju istih boja. Zadaite učenicima da unutar grupe osmisle svoju definiciju nasilja – kako oni tumače taj pojam. Također neka odaberu jednu boju koja po njihovom mišljenju simbolizira ono što za njih predstavlja nasilje (npr. plava zbog modrica, crna zbog tuge i sl.) te neka objasne svoj izbor. Dajte im 5 minuta za dogovor, a zatim će predstavnik svake grupe izložiti zajedničke zaključke.

Neka sada učenici pogledaju što piše na papirićima koje su izvukli. Objasnite im da su oni sada predstavnici te skupine i moraju razmišljati iz njihove perspektive. Neka razmisle s kojim se predrasudama i problemima susreću pripadnici skupine koju predstavljaju. Podijelite svakoj grupi po jedan papir na koji će u obliku stripa nacrtati jedan ili nekoliko primjera negativnih situacija s kojom se skupina koju predstavljaju često susreću. Za ovu aktivnost učenicima dajte 10 minuta. Pozovite predstavnike grupa da izlože svoje radove te objasne što njihovi radovi predstavljaju. Nakon što grupe završe s izlaganjima, na ploču napišite sličnosti te postavite pitanje o tome što je zajedničko svim izlaganjima. Željeni odgovori su: negativne emocije, predrasude, stres, nemoć, nasilje.

Pokrenite raspravu pitanjima:

- Koji sve oblici nasilja među vršnjacima postoje? (Posebnu pozornost pridajte psihičkom nasilju)
- Susrećete li se često s nasilnim ponašanjem prema sebi/drugima? Kako reagirate u tim situacijama?
- Jeste li upoznati s pojmom "cyberbullying"?
- Jeste li vi možda nasilni prema nekome, a da do sada niste bili ni svjesni?
- Razmislite kako osvijestiti ostale učenike o problemu psihičkog nasilja preko interneta koje postaje sve većim problemom.

Bilješke:

Etiketiranje je pripisivanje osobina ljudima koje ne poznajemo na temelju predrasuda
Nasilje preko interneta

Radni listić

Razmislite:

Jesam li ikada donosio zaključke o drugoj osobi na temelju tuđih mišljenja?

DA NE

Jesam li se ikada priklonio ismijavanju neke osobe samo zato jer su je svi drugi ismijavali?

DA NE

Jesam li ikada bio pored neke osobe koja je bila izložena fizičkom/psihičkom nasilju, a da sam ignorirao činjenicu da bih joj trebalo pomoći?

DA NE

Jesam li ikada na društvenim mrežama nekog izložio ponižavanju i vrijeđanju ili se priklonio drugima koji su to radili?

DA NE

Jesam li ikad ikoga izložio psihičkom nasilju?

DA NE

Ako ste na bilo koje od prethodnih pitanja odgovorili potvrdno, vaš odgovor na posljednje pitanje je DA. Obojimo svijet tolerancijom. Tretirajmo druge onako kako mi želimo biti tretirani. Osmislite što možete napraviti kako bi osvijestili svoju okolinu o problemu nasilja među vršnjacima.

Ja u ogledalu

KLJUČNE RIJEČI: promjena, društvena aktivnost

UČENICI ĆE MOĆI:

- procijeniti na koji način oni mogu učiniti svijet boljim
- potaknuti ljude oko sebe na razmišljanje

OPIS AKTIVNOST:

Za početnu motivaciju postavite učenicima pitanje: *Možemo li mi mijenjati svijet?* Nakon kraće rasprave neka učenici poslušaju pjesmu Michaela Jacksona: *Man in the mirror*. Podijelite učenicima radne listiće kako bi mogli pratiti riječi pjesme. Ukoliko učenici ne razumiju engleski jezik (ili vi osobno), pripremite prijevod na hrvatskom jeziku.

Pokrenite raspravu pitanjima:

O čemu pjevač pjeva? Tko je "čovjek u ogledalu"? Zadajte učenicima da pored svake strofe ukratko svojim riječima prepričaju što pjevač poručuje u tim stihovima. Za ovu aktivnost dajte učenicima 10 minuta, a zatim ih podijelite u skupine od petero. Svaka skupina treba *flip chart* papir na koji će nacrtati obris ogledala, a zatim u *ogledalu* i svoje odraze u situaciji u kojoj mijenjaju nešto što im se ne sviđa u svojoj okolini ili svijetu. Neka pripreme izlaganje kojim će predstaviti *sebe u ogledalu* kao primjer dobre prakse koji žele dati drugim ljudima, a zatim radove izložite na vidljivom mjestu u razredu.

Neka nakon izlaganja učenici razmisle o konkretnom planu kojim mogu *odraz iz ogledala* pretvoriti u stvarnost te pokrenuti promjenu koju očekuju od drugih.

Na kraju aktivnosti povežite poruku pjesme s citatom Mahatme Gandhija: *Be the change you want to see in the world*.

Što znači navedeni citat? Kako ga možemo povezati s aktivnošću koju ste radili na satu?

Zadajte učenicima da za sljedeći sat istraže tko je bio Mahatma Gandhi te po čemu je poznat. Također možete učenicima zadati da odaberu i istraže nekoliko ličnosti koje su svojom društvenom aktivnošću promijenile svijet na bolje.

Radni listić

Michael Jackson: Man in the mirror

I'm gonna make a change
For once in my life
It's gonna feel real good
Gonna make a difference, gonna make it right

As I turned up the collar on
A favorite winter coat
This wind is blowing my mind
I see the kids in the street
With not enough to eat
Who am I to be blind?
Pretending not to see their needs

A summer's disregard a broken bottle top
And a one man's soul
They follow each other
On the wind ya' know
Cause they got nowhere to go
That's why I want you to know:

I'm starting with the man in the mirror
I'm asking him to change his ways
And no message could have been any clearer
If you wanna make the world a better place
Take a look at yourself and then make a change,
yey

I've been a victim of a selfish kind of love
It's time that I realize
There are some with no home
Not a nickel to loan
Could it be really pretending that they're not alone

A willow deeply scarred
Somebody's broken heart
And a washed out dream
They follow the pattern of the wind ya' see
Cause they got no place to be
That's why I'm starting with me

Take a look at yourself and then make the change
You gotta get it right, while you got the time
Cause when you close your heart
Then you close your mind

Make that change!

Izvor: <http://rock.rapgenius.com/Michael-jackson-man-in-the-mirror-lyrics>

Njegov cvijet, mijenjaj svijet

KLJUČNI POJMOVI: tolerancija, jednakost, humanost, empatija

UČENICI ĆE MOĆI:

prepoznati potrebe drugih ljudi

razviti toleranciju prema drugima

OPIS AKTIVNOST:

Unesite u razred cvijet u tegli te ga stavite na sredinu stola. Postavite pitanje: *Što je cvijetu potrebno da može živjeti?* Neka svoje odgovore učenici nacrtaju na *post it* papiriće (pitanjima ih usmjeravajte prema zaključku kako je riječ o vodi, zraku, suncu, zemlji, kukcima, vjetru...) Na *flip chart papir* ili na ploču nacrtajte veliki cvijet, a zatim neka učenici na nacrtani cvijet lijepe svoje odgovore.

Sada postavite pitanje o tome što je čovjeku potrebno za život – neka učenici odaberu jedan odgovor i nacrtaju ga. Dok učenici crtaju, vi ćete na veliki *flip chart* nacrtati obris čovjeka. Kada učenici završe s crtanjem, pozovite ih da jedan po jedan donose i lijepe *post it* papirić na obris čovjeka te objasne koju su potrebu nacrtali. Velik će se dio odgovora vjerojatno odnositi na fiziološke potrebe pa budite spremni na to da na kraju vi zalijepite svoje crteže, prethodno *isprintane* ili nacrtane na A5 papiru (pronađite slike koje će odgovarati željenim odgovorima: srce, smješko, ruke koje se rukuju, i sl.) Tada postavljajte pitanja:

- *Treba li čovjeku ljubav?* (prema drugima, od drugih... - potaknite asocijacije učenika te preko *post it* -a zalijepite srce)
- *Treba li čovjeku prijatelj?* (druženje s drugim ljudima, zagrljaj... - potaknite asocijacije te preko *post it* -a zalijepite ruke)
- *Treba li čovjeku smijeh?* (zabava, radost zbog svakodnevnih sitnica... - potaknite asocijacije)
- *Treba li čovjeku osjećaj ravnopravnosti s drugim ljudima?*

Rečenica za motivaciju: *Pružimo jedni drugima ono što nam svima treba za život jer nikad ne znate hoće li baš Vaš osmijeh upućen nepoznatom prolazniku ili pomoć ponuđena potpunom strancu vratiti nekome vjeru u život, uljepšati dan, a možda i spasiti nečiji život.*

Prijedlog za daljnje aktivnosti: Zadajte učenicima da se jedni prema drugima barem jedan dan ponašaju kao prema cvijetu – neka budu svjesni navedenih nefizioloških potreba drugih ljudi te ih *zalijevaju* poštovanjem, lijepim riječima, empatijom, strpljenjem... Neka vode bilješke za taj dan (*Kako se osjećam dok se odnosim prema drugima s više poštovanja, razumijevanja, strpljenja, ljubavi...? Vidim li promjene u ponašanju tih ljudi prema meni?*) Nakon analize provedene aktivnosti neka takvo ponašanje postane njihova svakodnevna praksa. Neka vas cvijet u razredu podsjeća na ovu aktivnost te na to kako se trebamo brinuti jedni za druge svaki dan. No ne zaboravite zaliti i cvijet.

Postani super-junak/inja svoga kvarta, škole...

KLJUČNI POJMOVI: empatija, humanost, društvena aktivnost

UČENICI ĆE MOĆI:

- navesti poželjne ljudske osobine
- istražiti mogućnost vlastitog angažmana u društvenim promjenama
- suprotstaviti se neželjenim pojavama u društvu

OPIS AKTIVNOSTI:

Podijelite učenicima prazni list papira te im zadajte da nacrtaju svojeg najdražeg super-junaka. Neka razmisle koje moći posjeduje njihov super-junak te po čemu se on ističe od drugih super-junaka. Potaknite učenike da ukratko prezentiraju svoj crtež te izdvoje moći svojih junaka.

Zatim postavite pitanje o osobinama koje bi svaki super-junak trebao posjedovati te ih zapisujte na ploču ili *flip chart* papir. Pomognite učenicima da dođu do ovih odgovora: hrabrost, ljubav prema drugim bićima, želja za pomaganjem, empatija, požrtvovnost, humanost. Pojasnite učenicima nepoznate pojmove ako se nisu već susretali s njima.

Postavite učenicima pitanja: *Kako mi možemo postati super-junacima?*

Jeste li hrabri? Volite li ljude, životinje, prirodu? Imate li želju pomoći svijetu da bude bolje mjesto?

Objasnite učenicima da naša moć leži upravo u osobinama koje posjeduju super-junaci, a na nama je hoćemo li ih i mi posjedovati. Neka svatko odabere nešto negativno što mu se ne sviđa u razredu, školi, društvu, kvartu, a protiv čega bi se kao pravi super-junak mogao boriti (borba protiv ružnih riječi, borba protiv ismijavanja, borba protiv zagađivanja okoliša, borba protiv nasilja na društvenim mrežama...) Neka na listu papira nacrtaju svoj kostim super-junaka te napišu glavni problem protiv kojeg se žele boriti (možete koristiti kopije radnog listića). Ideje učenika smiju biti maštovite te uključivati nerealne planove i super-moći. Važno je da nakon prezentacije crteža i ideja učenika porazgovarate o tome što oni mogu napraviti kako bi postali borci za bolji svijet, ali s njihovim stvarnim mogućnostima.

Neka učenici za zadaću razmisle o problemu koji su istaknuli kao njima najvažniji problem u razredu, školi ili kvartu te neka zapišu svoj plan borbe protiv tog problema. Objasnite učenicima da takvim djelovanjem postaju aktivni sudionici društva koji daju doprinos boljoj budućnosti za sve nas.

Radni listić

Podaci o super-junaku

Ja sam super-junak _____ i borim se protiv _____.

Moj kostim izgleda ovako (nacrtati):

Moj zaštitni znak je (nacrtati):